

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 25/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených PUKAJ, advokátskou kanceláriou s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 1661, Dolný Kubín, IČO 53 029 623, v mene ktorej koná advokát JUDr. Tomáš Pukaj, proti uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 9 C 70/2019-1SprR 221/2019 z 26. novembra 2019 a uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 10 NcC 11/2020 z 30. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. apríla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C 70/2019-1SprR 221/2019 z 26. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 NcC 11/2020 z 30. decembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovatelia tiež navrhujú zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia ďalej žiadajú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní pred okresným súdom majú sťažovatelia postavenie žalovaných, proti ktorým bola podaná žaloba o ochranu proti zásahom do vlastníckeho práva a o vydanie bezdôvodného obohatenia.

3. Bezprostredne po pridelení veci zákonná sudkyňa oznámila skutočnosti v zmysle § 50 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktoré by mohli vzbudiť dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti a nestrannosti. Konkrétne uviedla, že žalobca pracoval na okresnom súde, so žalobcom si tykajú, oslovujú sa krstnými menami, rozprávajú sa spolu o témach osobného charakteru. Navzájom si zvykli blahoželať k narodeninám a meninám. Obaja sa zúčastňovali aktivít organizovaných zamestnávateľom mimo pracoviska. Zároveň poukázala na skutočnosť, že v obdobných konaniach, v ktorých bola v kolegiálnom vzťahu alebo priateľskom vzťahu, bola vylúčená (napr. uznesenia krajského súdu č. k. 7 NcC 40/2015 z 12. októbra 2015 a č. k. 6 NcC 7/2018 z 19. septembra 2018). Z týchto dôvodov zákonná sudkyňa žiadala, aby bola vylúčená z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Zároveň súhlasila, aby bola táto vec pridelená inému zákonnému sudcovi.

4. Vzhľadom na oznámené skutočnosti predsedníčka okresného súdu (§ 50 ods. 2 CSP) preskúmala, či sú splnené podmienky na vylúčenie zákonnej sudkyne podľa § 49 ods. 1 CSP. Predsedníčka okresného súdu, skúmajúc subjektívne aj objektívne hľadiská nestrannosti, nezistila naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 CSP zakladajúcich pochybnosť o nezaujatosti zákonnej sudkyne k prejednaniu a rozhodnutiu sporu. Predsedníčka okresného súdu zdôrazňovala najmä objektívne kritériá posudzovania nezaujatosti sudcu. V individuálnych okolnostiach danej veci nebola preukázaná taká intenzita vzťahu medzi zákonnou sudkyňou a žalobcom, akú predpokladá § 49 CSP. Z tohto dôvodu napadnutým uznesením okresného súdu vydaným jeho predsedníčkou nebola zákonná sudkyňa vylúčená z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

5. Následne sťažovatelia vzniesli námietku zaujatosti celého okresného súdu. Túto odôvodňovali tým, že medzi žalobcom a osobami pracujúcimi na okresnom súde došlo k blízkemu a priateľskému vzťahu, keďže žalobca pracoval na okresnom súde.

6. O námietke zaujatosti bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým zákonná sudkyňa opätovne nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci. Z toho dôvodu nebolo potrebné rozhodovať o vylúčení ďalších sudcov okresného súdu. Krajský súd uviedol, že sťažovatelia bezprostredne na pojednávaní uviedli vo vzťahu k zákonnej sudkyňi rovnaké skutočnosti, ktoré už boli predmetom posúdenia predsedníčkou okresného súdu. Vyjadrenia sťažovateľov smerovali k ostatným sudcom a pracovníkom okresného súdu. Z vyjadrení zákonnej sudkyne (sťažovatelia neuviedli žiadne vlastné vyjadrenia) je zrejmé, že podstatou jej vzťahu k žalobcovi (hoci ho subjektívne označuje ako vzťah priateľský) bolo „len“ dlhodobjšie pôsobenie na spoločnom pracovisku. Zákonná sudkyňa vôbec netvrdila, že by kontakty (nieto ešte v rovnakej intenzite) pretrvávali či pokračovali aj v súčasnom období, keď už žalobca nepracuje na okresnom súde. Priateľský vzťah, ktorý by bol relevantný z hľadiska zaujatosti zákonného sudcu, vyžaduje vzájomné vnútorné emocionálne puto medzi dotknutými osobami. V tomto prípade nebola ani len tvrdená (nielen v súčasnosti, ale ani vo vzťahu k predchádzajúcemu obdobiu, keď žalobca bol pracovníkom okresného súdu) takáto intenzita vzťahu medzi žalobcom a zákonnou sudkyňou. Taktiež predsedníčka okresného súdu správne zdôraznila, že príliš rozširujúce nazeranie na okolnosti vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je kontraproduktívne a predovšetkým ústavne dlhodobo neudržateľné.

II. Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia podali námietky zaujatosti najmä z dôvodov blízkeho a intenzívneho vzťahu medzi pracovníkmi a zamestnancami okresného súdu, na ktorom žalobca pracoval ako probačný a mediačný úradník. Žalobca si zväčša tykal so zamestnancami a s pracovníkmi okresného súdu a navzájom sa oslovovali krstnými menami. Zároveň sa žalobca zúčastňoval podujatí organizovaných zamestnávateľom mimo pracoviska a mimo pracovnej doby, na ktorých viedli komunikáciu na rôzne témy aj témy osobného charakteru. Sťažovatelia sú presvedčení, že zákonná sudkyňa mala byť vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tejto veci. Samotná zákonná sudkyňa poukázala na blízky vzťah so žalobcom. Sťažovatelia poukázali najmä na skutočnosť, že žalobca sa so zákonnou sudkyňou rozprávali aj o témach osobného charakteru. Ide nielen o témy rodinného stavu, ale aj témy týkajúce sa iných oblastí života (napr. susedské vzťahy). Z uvedeného dôvodu preto vyplýva dôvodná obava, že zákonná sudkyňa mohla vedieť o sporoch medzi žalobcom a sťažovateľmi, keďže ich susedské a predovšetkým rodinné vzťahy sú narušené už značnú dobu (na okresnom súde sa medzi stranami sporu vedie viacero konaní).

8. Sťažovatelia tiež konštatovali, že matka žalobcu vykonávala svoje povolanie v budove okresného súdu, v ktorej mala kancelárske priestory. Je zrejmé, že matka žalobcu sa preto stýkala nielen so zákonnou sudkyňou, ale aj s ďalšími pracovníkmi okresného súdu. Z týchto dôvodov vyplýva dôvodná existencia zaujatosti nielen u zákonnej sudkyne, ale aj celého okresného súdu. Na základe všetkých už uvedených dôvodov je zrejmé, že závery predsedníčky okresného súdu a krajského súdu boli do takej miery zjavne neopodstatnené, resp. arbitrárne, že v dôsledku nich dochádza k popieraniu účelu a významu práv garantovaných právnymi predpismi, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.A. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu:

10. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Jeho zmysel a účel spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus,

ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

11. Konanie o ústavnej sťažnosti predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, je vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Právomoc ústavného súdu je teda vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno napraviť inými procesnými prostriedkami, resp. iným spôsobom. Jedinú výnimku z tohto pravidla predstavuje § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

12. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti, ako aj jej predbežného prerokovania nebola vec sťažovateľov právoplatne skončená. Podľa platnej právnej úpravy civilného sporového konania sú závažné procesné pochybenia všeobecných súdov nižších inšancií dôvodom na uplatnenie opravných prostriedkov, a to riadnych (odvolanie) a mimoriadnych (dovolanie).

13. Konkrétne námietku porušenia práva na zákonného sudcu, resp. práva na nestranný súd je možné odôvodniť v odvolacom konaní uplatnením odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého odvolanie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Za splnenia zákonom ustanovených podmienok je možné rovnakú námietku uplatniť v dovolacom konaní podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia majú k dispozícii právne prostriedky (riadne a mimoriadne opravné prostriedky) na účinnú ochranu ich v bode 1 označených práv vo vzťahu k námietkam uplatneným v ústavnej sťažnosti, o ktorých po ich prípadnom uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť funkčne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

15. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

III.B. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu:

16. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo,

prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

17. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti je nezávislé od konania, v ktorom bola námietka uplatnená, a týka sa predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa jeho civilných práv a záväzkov vrátane oprávnenosti trestného obvinenia proti nemu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch proti Francúzsku, č. 58751/00, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti 11 z 11. 12. 2003; Mianowicz proti Nemecku, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a). Aj v prípade použiteľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru ako referenčnej normy by však bol záver rovnaký ako v bode 14 tohto odôvodnenia.

18. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ich ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu